

INHOUD

ONTDEKKEN 6

Welkom in Madrid	8	Routes	20
De parels van Madrid	10	Veelzijdig Madrid	26
Zicht op Madrid	14	Jaaroverzicht van Madrid	50
De wijken van Madrid	16	Een korte geschiedenis	52

BELEVEN 58

West-Madrid	60	Buiten het centrum	156
Oost-Madrid	92	Dagtochten rondom Madrid	172
Malasaña, Chueca en Salamanca	130		

WEGWIJS 202

Voor vertrek	204	Register	212
Madrid onderweg	206	Nuttige uitdrukkingen	220
Praktische informatie	210	Dankbetuiging	222

Links: Uitbundige schilderijen aan de Plaza Mayor
Vorige bladzijde: Catedral de la Almudena
Omslag: Zonovergoten straat in de wijk Malasaña, met
kleurrijke gebouwen en feestelijke vlaggen

Lieflijk landschap

Of u nu een stukje in het groen wilt fietsen of bij planten wilt picknicken: het kan in Madrid. Het jongste grote park, Madrid Río (blz. 166), creëert vergezichten met groene paden langs de oever van de Río Manzanares – perfect voor hardlopen. In de Franse en Italiaanse tuinen van het Parque de El Capricho (blz. 199) even buiten het centrum is het goed picknicken.

Rolschaatsen in het innovatieve, teruggevoonden Madrid Río

Grillige tuinen

Niet elk stukje groen in Madrid is een glooiend landschap; er zijn ook unieke, artistieke constructies om u aan te vergapen. De verticale tuin van het CaixaForum (blz. 120), in 2008 ontworpen door Patrick Blanc, is een vier verdiepingen hoge levende muur van groen tegen de intense zon – en de perfecte achtergrond voor een selfie.

Volg in station Atocha (blz. 124) de kronkelpaden door de binnenjungle van de tropische tuin en kom bij op de banken onder de broodbomen en kokospalmen.

Banken in de weelderige, indrukwekkende tuin in Estación de Atocha

MADRID VOOR GROENZOEKERS

Met ruim 300 dagen zon per jaar is Madrid de zonnigste hoofdstad van Europa, terwijl de stad in alle seizoenen groen en weelderig blijft. Van buurtplantsoenen tot glooiende parken in het centrum: kom naar deze stukjes natuur om te kletsen, te picknicken en aan het hectische stadsleven te ontsnappen.

TOP 4 SPEEL-TUINTJES

Zona de Recreo, Parque del Retiro

Een goede plek voor de kids na alle sights (blz. 108).

Salón de Pinos, Madrid Río

Tien plaatsen om te klauteren, te slingeren of andere spelletjes te doen (blz. 166).

Plaza de Santa Ana

Plein met een omheind speeltuintje, waar de kids spelen terwijl hun ouders eten (blz. 82).

Plaza del Dos de Mayo

Een 'minikasteel' met een klimrek, glijbaan en games (blz. 148).

Modelparken

De mooiste stukken groen zijn, niet verbazingwekkend, de grootste en populairste parken. Het Campo del Moro (blz. 76), aangelegd om even bij te komen, is met zijn schaduwrijke bossen heerlijk om doorheen te wandelen. Intussen is het Parque del Retiro (blz. 108) – letterlijk 'plek om zich terug te trekken' – voor Madrilenen de plek om elkaar te zien en te relaxen.

Het Palacio de Cristal in het stadspark Parque del Retiro

Verborgene pareltjes

Net buiten de gebaande toeristische paden zijn er bekoorlijke parkjes. Op het dak van de winkel Salvador Bachiller (Calle Montera 37) ligt een rustig tuincafé. Wie Madrid in bloei wil zien, gaat naar rozentuin La Rosaleda in het Parque del Retiro. In mei en juni is de lucht er vol geuren.

De mooie rozentuin La Rosaleda in het Parque del Retiro

Buiten de stad

Op de stoep van Madrid ligt een uitgestrekte wildernis, waar u kunt hiken, klimmen en kamperen. De bergen en dalen van de Sierra de Guadarrama en de Sierra de Gredos – nog geen uur rijden van de stad – gebergtes met dennenbossen, gletsjermereen en wild grasland, strekken zich over Centraal-Spanje uit.

Ochtendmist hangt over de Sierra de Gredos

PARQUE DEL RETIRO

📍 L10 📍 Plaza de la Independencia 7 📞 91-530 00 41 🚶 M Retiro, Ibiza, Estación del Arte 🕒 April-sept. dag 6.00-middernacht; okt.-maart dag. 6.00-22.00 uur

Wandelen over de keurig bijgehouden paden van het Retiro was ooit voorbehouden aan koningen en koninginnen, maar het is nu ook een heerlijk tijdverdrijf voor de *Madridleños* en toeristen. Als bij het vallen van de avond de temperatuur daalt, lijkt de halve stad op pad te gaan om te flaneren.

Het Retiro, gelegen in de chique wijk Jerónimos, ontleent zijn naam aan het koninklijke paleiscomplex van Filips IV dat hier ooit stond. Het enige wat van het paleis rest, zijn de Casón del Buen Retiro (blz. 122) – de huidige bibliotheek van het Prado – en de Salón de Reinos (blz. 114), beide direct buiten het park. Het vanaf 1632 alleen door de koninklijke familie gebruikte park werd het toneel van spektakelstukken, stierengevechten en nepzeeslagen. In de 18de eeuw werd het deels opengesteld voor het publiek – als dat formeel gekleed ging – en in 1869 in zijn geheel. Een korte wandeling van de noordingang van het park over de met bomen omzoomde laan leidt naar de *estanque* (recreatievijver). Dit is het kloppende hart van vele activiteiten en er

zijn roeiboten te huur. Aan de ene kant van het meer verrijst een halvemaaanvormige zuilengalerij, met hoog op een zuil een ruitersstandbeeld van Alfons XII. Ertegenover voeren portretschilders en waarzeggers hun vak uit. Ten zuiden van het meer liggen twee sierlijke paleizen. Het neoclassicistische Palacio de Velázquez en het Palacio de Cristal werden gebouwd door Ricardo Velázquez Bosco in respectievelijk 1883 en 1887 en er zijn regelmatig exposities van hedendaagse kunst te zien. Ook zijn er vele elegante marmeren monumenten en standbeelden, zoals de laat 19de-eeuwse *El Ángel Caído* (De gevallen engel) van Ricardo Bellver, die een van de fonteinen bekroont. Dit is een van de slechts drie bekende beelden van Lucifer in de wereld.

FOTOGENIEK Verscholen achterglas

De complexe staalconstructie van het Palacio de Cristal weerspiegelt zich in de vijver. Fotografeer het naar het oosten gewende gebouw bij zonsopkomst, wanneer het licht door de honderden ramen wordt weerkaatst.

- ① Bezoekers vinden schaduw onder de zuilengalerij rond het monument voor Alfons XII.
- ② De turquise recreatievijver is vooral in trek als locatie om een pauze in te lassen.
- ③ Het Parque del Retiro herbergt niet alleen een glooiend parklandschap, maar ook een formele Franse parterretuin.

1

2

3

Het Palacio de Cristal bij
zonsopgang, in het zuidelijke
deel van het Parque del Retiro

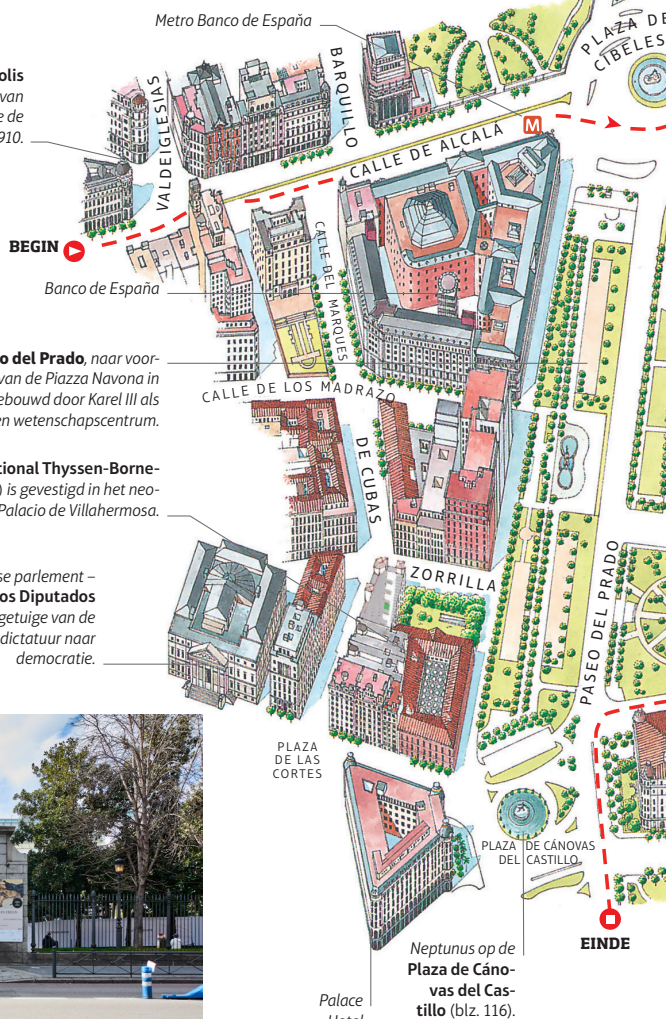

EEN KORTE WANDELING PASEO DEL PRADO

Afstand 2,5km Duur 40 minuten Dichtstbijzijnde metrohalte Banco de España

Aan het eind van de 18de eeuw, voordat de musea en luxe hotels van Oost-Madrid verze-
ren, was de Paseo del Prado een geliefde plek
om te flaneren. Combineer deze originele
attractie met een bezoek aan de musea en
galeries langs de Paseo. Maak ook de omweg
naar het Museo Nacional Thyssen-Bornemisza

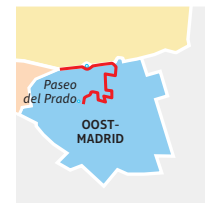
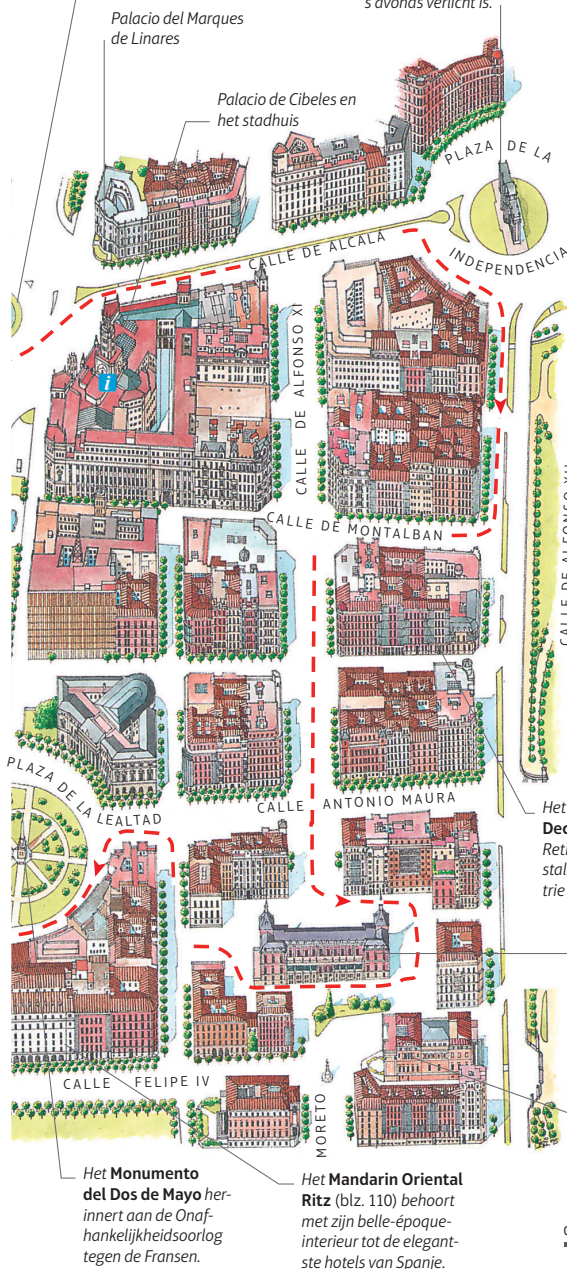
en het Museo del Prado (even ten zuiden van
de Plaza de Cánovas del Castillo). Langs de rou-
te ziet u indrukwekkende monumenten die
onder Karel III zijn gebouwd, waaronder de
Puerta de Alcalá, de Fuente de Neptuno en de
Fuente de Cibeles. Het is opmerkelijk dat ze
midden op drukke rotondes staan.

↑ Het neoclassicistische exterieur van het Museo Nacional Thyssen-Bornemisza

Een fontein met een beeld
van Cybele, de Grieks-Ro-
meinse godin van de natuur,
prijkt op de **Plaza de Cibeles**
(blz. 110).

De granieten **Puerta
de Alcalá** (blz. 110) is
vooral erg mooi als hij
's avonds verlicht is.

Oriëntatiekaart
Voor meer details, zie blz. 94

↑ Het beeld van Cybele dat
de fontein op de Plaza de
Cibeles siert

Het **Museo Nacional de Artes
Decorativas** (blz. 111) bij de
Retiro is in 1912 gesticht als uit-
stallkast voor de Spaanse indus-
trie en ambachten.

Het voormalige legermuseum in
het **Palacio del Buen Retiro**, de
Salón de Reinos (blz. 114),
maakt deel uit van het Museo
del Prado.

Het **Casón del Buen
Retiro** (blz. 120), een
annex van het Museo
del Prado.

Het **Monumento
del Dos de Mayo** her-
innert aan de Onaf-
hankelijkheidsoorlog
tegen de Fransen.

Het **Mandarin Oriental
Ritz** (blz. 110) behoort
met zijn belle-époque-
interieur tot de elegant-
ste hotels van Spanje.

0 meter 100 N
↑

EL ESCORIAL

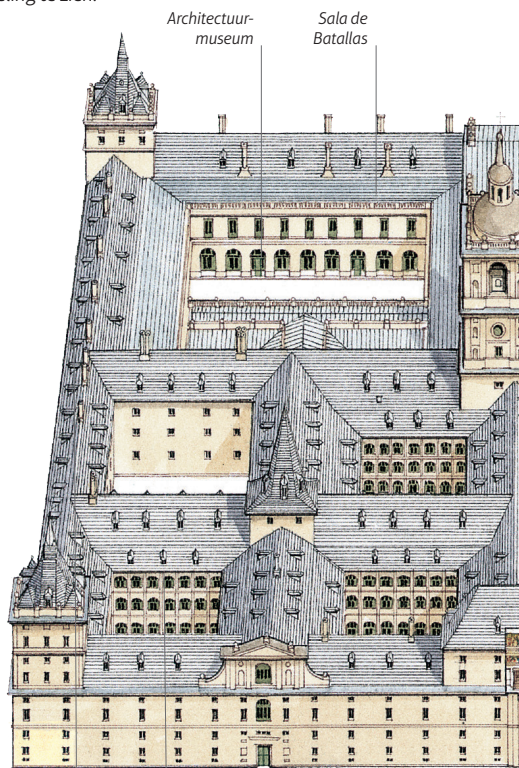
📍 Avenida de Juan de Borbón y Battemberg, San Lorenzo de Escorial 📍 Vanaf Estación del Arte, Sol of Chamartín 📞 661, 664 van Moncloa 🕒 Di-zo 10.00-19.00 (okt.-maart tot 18.00) uur 📅 1 mei, 8 sept., 24, 25 en 31 dec. 🌐 patrimonio nacional.es

Het imponerende grijze paleis van Filips II, dat tussen 1563 en 1584 werd gebouwd, steekt af tegen de Sierra de Guadarrama. De strenge, sobere bouw vormde de aanzet tot een invloedrijke architectuurstijl in Spanje.

El Escorial was meer ontworpen als mausoleum en plaats van inkeer dan als prachtige residentie. Toen architect Juan Bautista de Toledo in 1567 stierf, werd hij vervangen door Juan de Herrera, de koninklijke bouwinspecteur. Zijn eerdere functie verklaart de sobere bouwstijl, die *desornamentado* ('onversierd') wordt genoemd. Ondanks deze soberte van het paleis zijn er enkele van de belangrijkste kunstwerken van de koninklijke verzameling te zien.

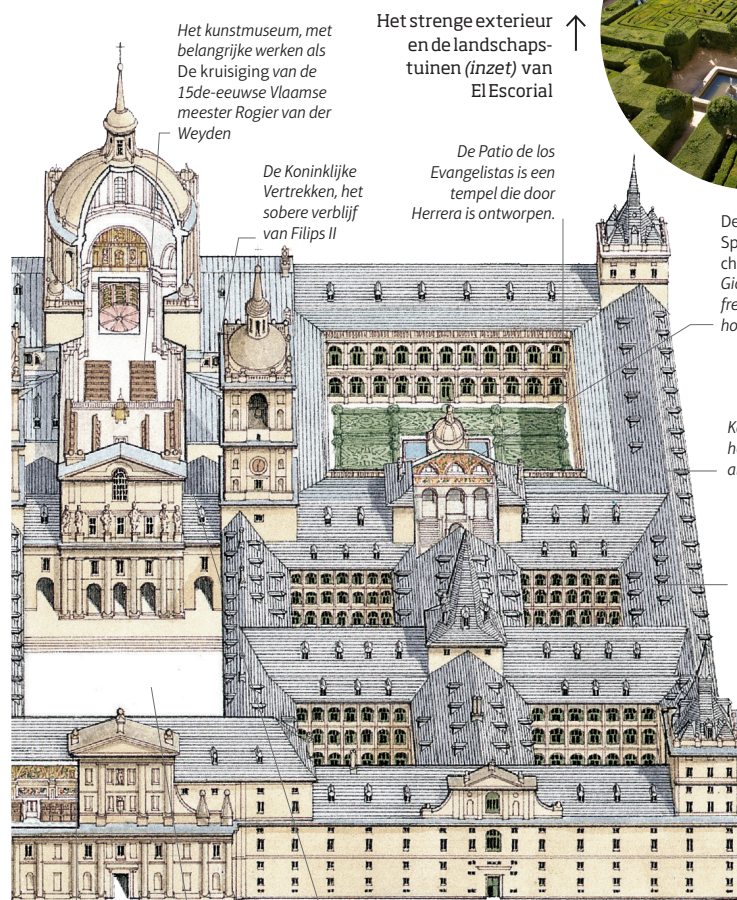

↑ Het adembenemende plafond van de hoofdtrap in El Escorial

Paleis van de Bourbons

Het Colegio Alfonso XII werd in 1875 door monniken gesticht als kostschool.

Het kunstmuseum, met belangrijke werken als De kruisiging van de 15de-eeuwse Vlaamse meester Rogier van der Weyden

Het strenge exterieur en de landschapstuinen (inzet) van El Escorial

De Koninklijke Vertrekken, het sobere verblijf van Filips II

De Patio de los Evangelistas is een tempel die door Herrera is ontworpen.

De glorie van de Spaanse monarchie van Luca Giordano, een fresco boven de hoofdtrap

Kapittelzalen, met het draagbare altaar van Karel V

Het klooster, gesticht in 1567, en sinds 1885 bewoond door augustijnen

De bibliotheek, waar ooit meer dan 40.000 boeken stonden.

Patio de los Reyes

Het altaarstuk van de basiliek is het opvallendste kenmerk van deze enorme, weelderig versierde kerk.

↑ Het paleis San Lorenzo de El Escorial, in het noordwesten van Madrid

Weetje

El Escorial is in een rastervorm gebouwd ter ere van St. Laurentius, die op een rooster werd verbrand.

VERKENNING VAN HET INTERIEUR

Koninklijke Vertrekken

De Koninklijke Vertrekken (Palacio de los Austrias) zijn gebouwd rond de basiliek. Vanuit haar bed kon de Infanta Isabella Clara, een dochter van Filips II, het hoogaltaar zien met de priester die de mis opdroeg. Aan de rechtermuur hangen portretten van haar en van haar zus Catalina door Bartolomé González (1564–1627). De Sala de Retratos hangt vol met portretten, waaronder Karel I van Juan Pantoja de la Cruz (1553–1608) boven de haard – een kopie van een schilderij van Titiaan dat bij een brand in 1604 verloren ging – en *Filips II* van Antonio Moro (1519–1576). Aan beide zijden van de Salas de los Paseos ziet u prachtige deuren met Duits inlegwerk. Blauwe talaverategels bedekken het onderste deel van de muren, en de bovenzijden zijn versierd met schilderijen van Spaanse overwinningen. In de kamer van Filips II, met zicht op het hoogaltaar, staat het bed waarin hij in 1598

overleed. In zijn studeerkamer hangt het laatste portret van de koning uit Pantoja's atelier.

Basiliek

Vroeger was het alleen de adel toegestaan om de basiliek te betreden. De burgers mochten niet verder komen dan de vestibule bij de ingang. Het monnikenkor boven is nog altijd niet toegankelijk voor het publiek.

In de basiliek staan 45 altaren. Een van de hoogtepunten is het imposante marmeren beeld *De gekruisigde Christus* (1562) van Benvenuto Cellini, in de kapel links van de ingang. Het enorme altaarstuk met gekleurd marmer, vergulde bronzen sculpturen en schilderijen is ontworpen door Juan de Herrera. De zilversmid Jacoppo da Trezzo (1515–1589) werkte zeven jaar aan het tabernakel. De schilderijen zijn van Federico Zuccaro (1542–1609) en Pellegrino Tibaldi.

Pantheons

Direct onder het hoogaltaar ligt het Koninklijk Pantheon van Spaans zwart marmer uit 1654. Hier hebben bijna alle Spaanse vorsten vanaf Karel I (onze Karel V) hun laatste rustplaats gevonden. Koningen liggen links, koninginnen rechts. Van de andere pantheons is het opmerkelijkste dat van Jan van Oostenrijk, halfbroer van Filips II, die de Turken in de Slag bij Lepanto versloeg. Ook bijzonder is La Tarta, een witmarmeren, veelhoekige tombe die op een taart lijkt.

Musea

In El Escorial zijn diverse kleine musea te vinden. De noordingang leidt naar de St. Mauritiushal, waar *De marteldood van St. Mauritius* van El Greco hangt. Een trap leidt naar het Architectuurmuseum, met modellen van het paleis. Het Kunstmuseum boven toont vooral 16de- en

TOP 4 KUNST IN EL ESCORIAL

De marteldood van St. Mauritius (1580–1882)

El Greco contrasteert de bedreigingen rond St. Mauritius met engelen die de martelaren in de hemel verwelkomen.

Jozefs kled (1630)

Velázquez schilderde de slinkse broers die de bebloede kleding aan hun vader Jakob geven.

De voetwassing (1548–1549)

Jacopo Robusti Tintoretto's verwijzing naar het Laatste Avondmaal.

Het martelaarschap van St. Laurentius (1567)

In opdracht van Filips II geschilderd, naar het origineel uit 1558.

17de-eeuws werk. De eerste zaal is gewijd aan Italiaanse meesters, in de twee volgende hangt Vlaamse kunst. *De kruisiging* van Rogier van der Weyden (1400–1464) domineert de vierde zaal. In de vijfde hangt *Boetedoening van de H. Hiëronymus* van José de Ribera (1591–1652), en in de laatste 16de- en 17de-eeuwse Spaanse en Italiaanse kunst.

Paleis van de Bourbons

De vertrekken van de Bourbons zijn luxueus gemeubileerd. Ze zijn ingericht door Karel IV en verfraaid met wandkleden, sommige van Goya, uit de Real Fábrica de Tapices (blz. 170). In een porseleinkast staat een servies, deel van de uitzet van Victoria Eugenia bij haar huwelijk in 1906 met Alfons XIII.

Must see

↑ De bibliotheek, met een gewelfd plafond en marmeren vloer

Weetje

De bibliotheek van El Escorial, gesticht door Filips II, was de eerste openbare bibliotheek in Spanje.

Kapittelzalen

In de vier Salas Capitulares (Kapittelzalen), in de zuidoosthoek van het klooster, staan houten banken voor alle 100 monniken. Deze ruimtes met hun mooie, gewelfde plafonds zijn verfraaid met schilderijen van Titiaan (1490–1576), waaronder *Het Laatste Avondmaal*, dat helaas is afgesneden om het op zijn plaats te laten passen. Er hangt ook werk van Jeroen Bosch (1450–1516), die in Spanje 'El Bosco' wordt genoemd. In de slaapkamer van Filips II hing een versie (drieluik) van *De hooiwagen* – het origineel is in het Prado (blz. 100) te zien. Vlakbij staat de geëmailleerde en vergulde houten retabel

van Karel I (onze Karel V), die dit draagbare altaar meenam op zijn diverse veldtochten.

Bibliotheek

In 1619 kondigde de koning af dat van elke nieuwe boekuitgave in zijn rijk een exemplaar naar hem gezonden moest worden. Op zijn hoogtepunt bezat de bibliotheek zo'n 40.000 boeken en manuscripten, vooral uit de 15de en 16de eeuw. Op het gewelfde

plafond van de lange zaal prijken prachtige fresco's van Pellegrino Tibaldi (1527–1596). Uitgebeeld zijn: Filosofie, Grammatica, Retorica, Dialectiek, Muziek, Geometrie, Astronomie en Theologie. De Dorische houten boekenkasten zijn ontworpen door Juan de Herrera (1530–1597). Aan de vier hoofdpijlers hangen portretten van leden van het Habsburgse Huis – Karel I, Filips II, Filips III en Karel II.

↑ De indrukwekkende gevel van El Real Monasterio de San Lorenzo de El Escorial

↑ Antonio Moro's portret van Filips II in de Sala de Retratos

Penguin
Random
House

A Dorling Kindersley book
www.dk.com

Oorspronkelijke titel:
DK Eyewitness Travel Guide: Madrid
© 2026 Oorspronkelijke uitgave:
Dorling Kindersley Limited, A Penguin
Random House Company

© 2026 Nederlandstalige uitgave:
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Amsterdam
www.capitool.nl
www.unieboekspectrum.nl

Capitool maakt deel uit van
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam

17de herziene druk 2026

Vertaling: Gon Hokke, Corry Lagewaard
Bewerking en omslag: Gon Hokke en
Corry Lagewaard

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

ISBN: 978 90 00 40728 6
NUR: 512

Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.